

У віці 9 років:

(Your 9 Year Old)

поради щодо вивчення мови й розвитку мовлення
(Speech and Language Tips)

Уміння висловлюватися по суті (9 year olds get to the point)

У 9 років дитина починає активно експериментувати з мовою. Вона розуміє, що слова й речення можуть мати кілька значень, іноді навіть прихований зміст. Історії стають довшими й більш творчими. Разом із цим з'являється розуміння, що інколи важливіше сказати головне, ніж переповідати всі деталі.

Як діти вивчають мову (How children learn language)

Діти опановують мову щодня – під час спілкування й майже в будь-якій діяльності. Вони засвоюють нові слова, учаться будувати речення й по-різному висловлювати свої думки. Будь-яка спільна активність із дитиною – це шанс для навчання.

Поради, які варто спробувати

(Try these tips in your language)

Спілкування (Talking tips)

- **Повторюйте сказане дитиною.** Використовуйте різні слова на позначення однакового поняття (синоніми). Якщо дитина каже: “Сьогодні мені дуже холодно”, можна відповісти: “Ти, схоже, зовсім змерз(-ла)”.
- **Виділяйте головну думку.** Коли розповідаєте історію або обговорюєте книжку чи фільм, можна сказати: “Я подивився(-лася) чудовий фільм. Він про чоловіка, який знайшов машину часу”.
- **Робіть припущення про подальший розвиток подій.** Під час читання або перегляду можна сказати: “Мені здається, що чоловік, який знайшов машину часу, застрягне в майбутньому”. Запропонуйте дитині передбачити, що станеться далі й чому.

Слухання (Listening tips)

- **Допомагайте дитині уявляти те, про що йдеться.** Використовуйте образні вислови, наприклад: “Я потопаю в грошах” або “Вона співає на повні груди”. Поясніть, що це означає насправді: “У мене багато грошей” або “Вона співає дуже голосно”.
- **Навчайте дитину різних способів запам'ятовування.** Покажіть, як робити короткі записи або швидкі замальовки, щоб запам'ятати почуте чи заплановані справи. Нагадуйте повторювати важливу інформацію кілька разів і створювати уявні образи.
- **Ставте дитині запитання, які допомагають слухати уважніше.** Під час прослуховування музики, аудіокнижки чи перегляду передачі запитайте: “У кого найвищий голос?”, “Хто говорив найбільше?”, “Це реальна історія чи вигадана?”.

Щоб отримати додаткову інформацію,
зіскануйте цей QR-код або перейдіть на сайт
[myhealth.alberta.ca/Topic/Pediatric-
Rehabilitation/Pages/Talk-Box-Ukrainian.aspx](https://myhealth.alberta.ca/Topic/Pediatric-Rehabilitation/Pages/Talk-Box-Ukrainian.aspx)

Корисні вправи

(Activities to try)

Навчання через дії

(Children learn by doing)

- **Пограйте в малювання, коли разом читаєте.** По черзі малюйте події з історії. Після завершення перекажіть її, спираючись на власні малюнки. Це цікавий спосіб тренувати уяву й пам'ять.
- **Грайте в словесні ігри зі словами, які мають кілька значень.** Спробуйте придумати якомога більше значень для одного слова. Наприклад, слово “rock” може означати “гойдатися в кріслі”, “рок-музика” або “камінь на землі”. Подивіться, хто назве більше варіантів, і ведіть рахунок.
- **Називайте слова, що звучать однаково, але мають різні значення.** Вони можуть писатися однаково або по-різному, наприклад “blue” (синій) і “blew” (минулий час від “blow” – “дути”). Попросіть пояснити значення кожного слова. За правильні відповіді нараховуйте бали. Ця гра також розвиває розуміння тексту й правопис.
- **Складіть коротку історію про те, що робите зараз.** Це можна зробити під час виконання домашніх справ або в будь-який інший момент. Запропонуйте придумати для історії назву. Такі ігри вчать визначати головну думку, розвивають увагу й розуміння.

Навчання через читання

(Children learn by reading)

Читання й опанування мови нерозривно пов'язані між собою. Завдяки читанню дитина вчиться розмовляти й слухати, що значно полегшує опанування навичок читання й письма. Усі ці вміння вкрай знадобляться в школі. Нижче наведено кілька порад, які допоможуть зробити читання цікавішим.

- **Заохочуйте дитину читати іншим** – молодшим братам і сестрам, двоюрідним родичам або друзям.
- **Читайте з дитиною за будь-якої нагоди, коли ви поза домом.** Пропонуйте їй читати меню, вивіски, етикетки на продуктах, афіші, рекламні щити або комікси.
- **Виділіть особливий час для читання – не пов'язаний із домашніми завданнями.** Нехай дитина бачить, що дорослі читають у вільний час. Це показує, що читання приносить задоволення.
- **Попросіть дитину коротко описати книжку одним реченням.** Наприклад: “Це книжка про хлопчика, який грає у футбол”.
- **Читайте книжки із загадками, жартами й висловами з прихованим змістом.** Обговорюйте, як можна грати словами й створювати незвичні порівняння. Наприклад, прислів'я “Старого лиса не виманиш із лісу” можна намалювати або розіграти разом.

Чого варто очікувати

(What to expect)

Кожна мова має окремі етапи розвитку мовлення й опанування навичок комунікації. У Talk Box (Скриньці мовлення) представлені етапи лише для англійської мови. Їх можна знайти в Talking and Listening Checklist (Контрольному списку для говоріння й слухання) на сторінці ahs.ca/talkbox.

Коли потрібно звертатися по допомогу?

(When to get help)

Зверніться до спеціаліста, якщо дитина:

(Reach out for help if your child:)

- має труднощі з вимовою звуків;
- говорить так, що ви її не розумієте;
- використовує лише короткі речення;
- не може переказати події з історії або зі школи;
- має труднощі з правилами розмови (не дотримується черговості, відхиляється від теми або не повідомляє, що чогось не зрозуміла).

Де можна отримати допомогу

(Where to get help)

Ви стурбовані розвитком мовлення своєї дитини? Хвилюєтеся, як вона опановує мову? Логопеди допоможуть вам. Щоб отримати додаткову інформацію, перейдіть на сторінку ahs.ca/pedrehab.

Щоб отримати цілодобову консультацію медсестри й загальну інформацію щодо здоров'я, зателефонуйте на лінію підтримки Health Link на номер 811. Якщо ви потребуєте послуг усного перекладача, просто скажіть, якою мовою вам потрібен переклад.

Корисні ресурси

(For more ideas)

- curriculum.learnalberta.ca/parents/en/home
- schools.healthiertogether.ca/en/
- alberta.ca/family-resource-networks

Екрани й розвиток мовлення

(Screens and your child)

Мовлення найкраще розвивається під час живого діалогу, коли співрозмовники чергуються. Час, який дитина проводить перед екраном, – це втрачений шанс поспілкуватися. Зведіть до мінімуму час, який дитина проводить перед екраном (мається на увазі використання планшета, телефона, телевізора або іншого пристрою). Щоб дізнатися більше про проведення часу перед екраном, зверніться до постачальника медичних послуг або відвідайте сайт caringforkids.cps.ca.

Деякі діти використовують програми або пристрої для спілкування. Це називається допоміжною і альтернативною комунікацією. Ці програми призначені, щоб сприяти спілкуванню, і не зараховуються до часу, проведеного перед екраном.

Цей матеріал не замінює консультацію кваліфікованого фахівця в галузі охорони здоров'я. Він призначений лише для загального ознайомлення й надається за принципом "як є, де є". Попри те, що було докладено всіх розумних зусиль для підтвердження точності інформації, співробітники Alberta Health Services не дають жодних запевнень або гарантій, явних, неявних або передбачених законом, щодо точності, надійності, повноти, застосовності такої інформації чи її придатності для певної мети. Співробітники Alberta Health Services категорично відмовляються від будь-якої відповідальності за використання цих матеріалів, а також за всі претензії, дії, вимоги або позови, що виникають унаслідок такого використання.